

Szerkesztőség. Kiadóhivatal és nyomda: Bul. Reș. Ferdinand (József főherceg-ut.) 4. Telefon: 151. Sürgönycíme: Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdonosa. Kiadása és rotációs nyomása: Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: Évente 1080, félévre 540, negyedévre 270, havonta 90 Lej. Külföldre havonta 50 Lej feljebb. :: Egyes szám 5 Lej. Vasárnap 6 Lej. :: (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint. ::

XLV. évfolyam, 251. szám

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF

* Szerda, 1930. november 5

Két ut

Iorga professzor, a világhírű történelem-tudós, a bucuresti-i egyetem rektora világosfejű, tisztánlátó államférfi. Ehhez kétség sem férhet és az ő hazaszeretetében, jószándékában nem kételkedhetik a legsovénabb román hazafi sem. A bölcs és az ország érdekeit szem előtt tartó Iorga professzor mondotta e napokban, a bucuresti-i egyetem megnyitó ünnepélyén a következő szavakat:

— Amíg én ennek az egyetemenek az élén állok, biztosíthatok mindenkit és főként az ország közvéleményét, hogy az egyetemi ifjúsággal kapcsolatosan zavargás többé nem lesz. Az a diák, akit politikai célokra használnak fel, vagy használnak fel és aki uccái zavargásokban vesz részt, annak nincs keresnivalója az egyetemen, mert itt tanulni kell!

Az egyetem nagynevű rektorának szavait márványlapra vésvé az Alma Mater falain kellene elhelyezni, tanulja ezt meg minden diák, akit szülei azért küldenek az egyetemre, hogy ott diplomát szerezzenek jövő existenciájuk megalapozására. Az ifjúság is tudományszomjával, legjobb szándékokkal eltelve lép át a főiskola küszöbét és mohón veti magát a könyvekre, amelyekből erőt és védelmet merít az élet küzdelmeire. De az ősi falak között ott leselkedik néhány lelkiismeretlen politikai agitátor, aki a gyűlölködés hangján szól a minden benyomásra fogékony ifjú lelkekhez és a politika pusztító bacillusával fertőzi meg őket. Jelszavak röpködnek és a lelkes ifjúság jobb ügyhöz méltó buzgalommal kapcsolódik bele különböző akciókba, amelyekről nem is sejti, hogy a politika boszorkánykonyháján készülnek és céljuk semmi más, mint a közrend megzavarása és az amugy is feszült politikai és gazdasági helyzetnek a saját párt-céljaira való felhasználása. A diákság jóhiszeműen vesz részt ezekben a mozgalmakban és eddig alig akadt olyan nagytekintélyű államférfi, aki felvilágosította volna őket arról, hogy idegen és gonosz szándéku emberek céljait szolgálják akkor, amikor fiatalos hevülettel zavargásokat rendeznek az utcákon. Most aztán Iorga professzor személyében olyan ember szült, akinek szavában vakon megbízhatnak.

Ennek ellenére Bucuresti uccáin tegnap tüntető felvonulást rendezett a diákság egy része, amely — ugyancsak politikai jelszavak hatása alatt — a borsai antiszemita gyűjtőgyűlések és zavargások előkészítőinek perbe fogása ellen tiltakozott. Az agitátorok lázító beszédeinek az volt a szomorú következménye, hogy a diákság egy csoportja elfeledkezett Iorga professzor tegnapi szép, okos szavairól és inkább hitt azoknak, akik sötét szándékaik érdekében elvonják idejüket, figyelmüket és hangulatukat a tanulástól és arra használják fel őket, hogy a főváros uccáin rendőrökkel, csendőrökkel dulakodjanak, kitegyék magukat annak, hogy tolvajokkal és csirkéfogókkal egy zárkába kerüljenek.

Az élet ma tele van csapdákkal, keserves küzdelmet kell vívni a mindennapi kenyérért, hősi teljesítmény, ha a mostani viszonyok között egy fiatal ember existenciát tud teremteni, családot tud alapítani. Van elég alkalma és lehetősége az ifjúság tetterejének, hogy ezen a komoly, alkotó fronton használja fel kirobbanó energiáit. Nincs szükség arra, hogy a mindennap küzdelmein kívül embertársainkkal is gyűlölködő harcot vívjunk. Románia ifjúsága előtt két ut áll: az egyiket habzósájú, megfizetett agitátorok mutatják és a politika zavaros, veszedelmes, céltalan utvesztőjébe vezet. A másik utra Iorga professzor bölcs szava invitálja a diákságot és ez a szó a szívből jön, az ország és az ifjúság érdekében beszél. Egy pillanatra sem lehet kétséges, hogy a jövő generáció józan, törekvő ifjúsága melyik utat fogja választani.

Titkos fegyverraktárakat lepleztek le Ausztria több városában

A katonaság rendőrség és csendőrség razzialnak meglepetésszerű eredménye — Párthelyiségekben és magánlakásokban kutattak fegyver után — Nagymennyiségű fegyver és lőszer a bécsujhelyi városházán — Fontos politikai események várhatók Ausztriában

BÉCS, november 4. Starliemberg herceg rendeletére a szövetségi hadsereg, a rendőrség és a csendőrség erős osztagjainak támogatásával, megkezdte az egyes párt helyiségek és magánlakások fegyverek és töltények irányában való alapos átkutatásait, amelyre a Schöber-kormány alatt hozott belső lefegyverezési törvény ad jogot.

A házkutatások főleg a szociáldemokraták párt helyiségei, irodái, szerkesztőségei és agitációs központjai ellen irányultak. Bécsben átkutatták a szociáldemokratapárt székházát, melynek épületében az Arbeiter Zeitung szerkesztőségi helyiségei vannak. Ez a házkutatás sikertelen maradt, mert itt semmiféle fegyvert nem találtak. Ellenben

Innsbruckban hat gépfegyvert, több lada puskát foglaltak le.

Bécsujhelyen két gépfegyvert és 1000 gyalogsági puskát koboztak el a hozzávaló municióval együtt. Mödlingben két gépfegyver és ötszáz puská volt a házkutatás eredménye. Grácban nagymennyiségű municióra akadtak rá.

A Mura melletti Bruck gyátvárosban az összes házakat átkutatták és őrség szállotta meg a hidakat, valamint a városkába vezető utvonásokat. A fogyasztási szervezet fiókja előtt lovaság sorakozott fel, hogy a házkutatás alatt semmiféle rendezettség ne történjen, hasonló intézkedéseket fogantatosítottak Steyerben is, mivel

Felsőausztriában nagy fegyverraktárak nyomára juttek rá.

A bécsujhelyi házkutatások során a katonaság megjelent Hellmer szociáldemokrata érzelmi helyettes tartományfőnöknél, akinek lakásán szintén fegyvereket kerestek. A helyettes tartományfőnök az immunitás megsértése miatt táviratilag tiltakozott a kormánynál. Bécsujhelyen magánlakásokban is megjelentek

tek a katonaság és a rendőrség emberei. A városházán nagymennyiségű fegyvert fedeztek fel, amelyeknek eredetere vonatkozólag a város vezetősége kijelentette, hogy azokat még a magyarországi amiktálás idején a lakosság szolgáltatta be.

A jelentések eddig semmiféle rendezettségéről nem tudnak. A házkutatások mindenütt ellenállás nélkül folynak. A lapok mérsékelten írják az eseményekről és idézik Schöber kormánya alatt meghozott törvényt, amely a belső leszerelés kereshatárát felhatalmazza a kormányt. A lapok csupán azt kiigazsólják, hogy ennek a törvénynek érvényesítését miért nem terjesztik ki a szélső jobboldali pártokra is.

Feltűnést keltett, hogy Starliemberg herceg éppen a fegyverraktárak utáni házkutatás napján függesztette fel Pabst őrnagy kiutasításáról szóló végzést és az ügyesség visszavonta az őrnagy ellen kiadott összes vádindítványokat. Sok kommentálásra adott okot az, hogy a belügyminiszter ma elutasította Sauerwein Maurice ismérft francia hírlápirót, aki tőle nyilatkozatot akart az osztrák választási küzdelmekre vonatkozólag.

Az esti órákban hivatalos nyilatkozatot adtak ki a lefoglalt fegyverek számát illetően. Eszerint a bécsi Schutzbund helyiségében 34 fegyvert és löszereket, Bécsujhelyen 2200 fegyvert és egy géppuskát, Mödlingben a szociáldemokraták szervezetében két gépfegyvert, Linzben a szociáldemokrata munkásotthonban 56 fegyvert és 50.000 lövedéket, Innsbruckban hat géppuskát és 175.500 töltényt, a felsőausztriai Holzleutenben 42 fegyvert, két erős géppuskát, 1400 gépfegyver töltényt és 1200 gyalogsági lövedéket találtak.

A lapok közül természetesen az Arbeiter Zeitung a leghevesebb, amelynek mai számát a fegyverraktárak leplezéséről írott cikke miatt elkobozták.

Aradi áldozata is van a Cernauti-bucuresti-i gyors katasztrófájának

Allitólagon ezen a vonaton utazott Reichenberg Dezső volt aradi fűtőházi főnök és a szerencsétlenségben ő is halálát lelta — A hír csak magánforrásból származik és hivatalosan nem erősítették meg

Szűkszava jelentés számolt be arról a borzalmas vasuti katasztrófáról, amely a Cernauti-Bucuresti közötti utvonalon történt. Unceru állomásnál a gyorsvonat kisiklott, minek következtében a mozdony felborult és magával rántotta az utána következő hálókocsit, valamint egy III. osztályú s egy közös I. és II. osztályú vaggont. Az első híradás csak arról tudott, hogy a gyorsvonat mozdonyvezetője és a fűtője halt meg, arról azonban nem emlékezett meg, hogy a hálókocsi és a két személykocsi kisiklása követelt-e emberáldozatot.

A CFR titkolózására jellemző, hogy az érdeklődő laptudósítónak nem adtak felvilágosítást a szerencsétlenség bővebb részleteire vonatkozólag és így teljesen ellenőrizetlenül áll az a hír, amely a katasztrófával kapcsolatosan ma érkezett Aradra és arról ad értesítést, hogy az áldozatok között aradi is szerepel. A jelentés szerint Reichenberg Dezső volt aradi

fűtőházi főnök is ezen a vonaton utazott és a szerencsétlenség folytán ő is halálát lelta.

A hírt először Engel vasuti főmérnök hallotta, aki értesítette Reichenberg Dezső Aradon lakó édesanyját és testvéreit. Reichenberg azonban semmiféle értesítést nem kaptak és a magánforrásból szerzett hírt a legnagyobb megdöbbenéssel fogadták. Növeli a bizonytalanságot, hogy a főmérnök már régebben nem Aradon teljesít szolgálatot. Pitești helyezették át az ottani fűtőház élére. Reichenberg Dezsőt általánosan ismerik Aradon. Két évvel ezelőtt nagy port vert fel az a per, mely különböző államvasuti ingóságok eltulajdonítása címén indult meg ellene. A főmérnök hosszú ideig vizsgálati fogságban is ült, de kiszabadult és később csak fegyelmi uton vonták felelősségre az állítólagos visszaélésekért. Ennek során azonban nem tudtak komolyabb tárgyi bizonyítékokat produkálni ellene és főmentő döntést kapott.

A csendőrök agyonlőtték Cotoreat, a hirhedt regáti banditát

Megindult a velékedés a bandita fejére kitűzött huszezer lej vérdíjért.

Bucurestiből jelentik: Az Aradi Közlöny már több ízben foglalkozott Cotorea banditának rémtetteivel, aki heteken keresztül tartotta rémületben Giurgiu környékét.

Tegnapelőtt délután a banditát utólrta végzete, amennyiben a csendőrség nyomára akadva, üldözöbe vette, amelynek során lelőtték. A bandita holttestét tegnap délelőtt tízenegy óraker boncolták fel. Megállapítást nyert, hogy egy golyó ballabát, egy másik pedig jobbkezt furta keresztül, feltépve főúterét. A sebesülés következtében előállott nagy vérvesztés okozta halálát.

A bandita fejét a bucaresti-i börtöni intézetbe szállították. Ma délelőtt a giurgiu ügyésznél megjelent a bandita édesanyja és huga, akik Cotorea holttestének kiadását kérték.

Ugyancsak ma kezdte meg Enescu csendőrkapitány ankétját a bandita megölése körülményének tisztázása érdekében. Ugyanis máris

súlyos konfliktus támadt amiatt, hogy ki vegye át azt a 20 ezer lejes vérdíjat, amelyet Cotorea fejére tűzött ki a giurgiu Danubiana cukorgyár és a megyei prefektúra. A bandita üldözésére kirendelt csendőrök ugyanis azt állítják, hogy ők lőtték le Cotoreát, ezzel szemben ma megjelent Cartajan prefektusnál hat vidéki ember, akik Cotorea üldözése alkalmával éppen vadászaton voltak. Ezek azt állítják, hogy az üldözött banditát ők fogták körül és lőtték le, miközben ez menekülni próbált. Ezzel szemben három grancsár katona is jelentkezett, akik igyekeztek körülfogni Cotoreát, de az egéretat nyert s miközben menekülni igyekezett, Marin Moraru nevű katona utána lőtt s a golyó ballabát érte.

Miután lehetséges, hogy a bandita megölésének körülményeit tisztázni igen nehéz lesz, valószínű, hogy a 20 ezer lejes vérdíjat a reflektánsok között felosztják.

Ahová reménykedve lépnek be az aradi munkanélküliek

Egy délelőtt az aradi munkaügyi felügyelőségen — A hivatal azért nem tud eredményt felmutatni, mert nincs megfelelő helyiség — A vidékre elhelyezett munkások nem tudnak elutazni, mert nincs pénz — Egy táblázat szomorú adatai

Ha történetesen írni lennék és nem riportot, hanem novellát írnék, valami nagyon szépen megfogalmazott, hangulatos mondattal kezdeném. Valahogy egy hétköznapi reggelt próbálnék leírni, munkabasiető kereskedőivel, hivatalnokokkal, segédekkel, munkásaival, redőnydübörgéseivel és aztán így folytatnám:

Alig egy óra múlva csendes lesz az ucca, csak mintha a munka egyhangú ritmusa hallatszana, mindenki dolgozik, munkához látott és az uccák sarkára lassankint ismerős, ácsorgó, lézengő csoportok kezdenek kialakulni: az ucca forgalmát nézik azok, akik csak szemléltői mások munkájának, akiknek a nehéz, mostoha viszonyok következtében most nem adatott meg a munka, akikről ma, a tél közeledtével egyre több szó esik: a munkanélküliek.

Mert róluk lenne szó ebben a riportban.

Aki napról-napra látogatja a munkafelügyelőséget, annak önkénytelenül is feltűnnek az egyre szaporodó idegen arcok. A nyáron a kapu alatt, a folyosón gyéren lehetett látni őket, most egyre többen vannak. Az állami munkaközvetítő hivatalban az asztal előtt 15—16 éves gyerek áll. Valahova a legmesszibb Gájba való. Helyet keres. Mindegy, hogy milyet. Nincs neki mestersége. És a megegyezés csakhamar létrejön egy joviális kinézésű, régi vágású külvárosi vendéglőssel. Neki sikerült elhelyezkedni. A sorból új ember lép elő.

— A neve? — adja fel a hivatalnok a stereotip kérdést. Így aztán felkerült a cédulára a név, foglalkozás, kor, minden személyi adat. A cédulát egy rekeszbe rakják.

— A napokban jöjjön el megint, — mondja a hivatalnok.

A folyosón várakozók sora csak nem apad. Egymásután megy be a háztartási alkalmazott, akit a szakácsné turt ki, egy építő munkás, pár falusi ember, aki a városban akarja megpróbálni az életet. Mindegyiket bejegyzik, lajstromozzák és biztatják, hogy talán holnap...

Egy hibás szemű, kopaszodó, negyven körüli ember lép most a szobába. Tipikus szerencsétlen alak, egy olyan valaki, akit a gazdasági válságon, általános munkanélküliségen túl, valami egyéni pech, szerencsétlenség is kísér. Már két éve jár ide és még mindig nem tudott elhelyezkedni. Ezt a két évet talán nem is kell úgy érteni, hogy mindennap itt volt, munkára várva ácsorgott a kapu alatt. Ő bizonyos időközben megjelent itten, jelentkezik, aztán hónapokig nem látják. Azt mondja, hogy két éve munkanélküli. Ő a tapasztalt, aki a többi tanácsokkal látja el, de maga nem tud munkához jutni. Most veszekszik. A hivatalnokot okolja mindenért, hogy őt elhanyagolja és dühösen megy ki az ajtón.

A csoport nem fogy: az embernek valahogy az az impressziója támad, hogy télen a pénzügyigazgatóság után ez lesz a legforgalmasabb állami hivatal. Azonban az impressziók csak impressziók maradnak, lehetnek tévesek is és éppen ezért a szomorú helyzet illusztrálására talán nem árt alább leközölni az állami munkaközvetítő hivatal által elkészített, múlt havi működéséről szóló statisztikát.

Egy táblázat fekszik előttem. Október hó folyamán az aradi állami munkaközvetítő hivatalhoz 426 munkaaajánlat futott be, ezzel szemben 1244 munkát kereső akadt. Ezek közül a hivatal a munkaaajánlatok 68,31 százalékát, míg

Gróf Bethlen István nyilatkozik törökországi utjáról

Törökország defenzív álláspontot foglal el a Balkánon — Magyarország kiépíti baráti kapcsolatait — Szó sincsen orosz-magyar politikai vonatkozásokról — A magyar miniszterelnök feltűnést keltő politikai nyilatkozata

BUDAPEST, november 4. Bethlen István gróf, magyar miniszterelnök ma délelőtt fogadta a sajtó munkatársait, akiknek nyilatkozott törökországi utjáról, meg azokról a körülményekről és indokokról, amelyek odavezették.

A miniszterelnök kifejtette, hogy Törökország bizonyos defenzív álláspontot foglal el a Balkánon, amely harmoniában áll Magyarországgal. Ennek következménye az, hogy a két állam külpolitikai vonalvezetése többé-kevésbé azonos. Bethlen István gróf hangsúlyozta, hogy ez

a vonalvezetés defenzív érdekek szolgálatában áll és nem irányul egy állam ellen sem.

Teljes az egyetértés — mondta a miniszterelnök — azoknak az eszközöknek az alkalmazásában is, amelyek defenzív érdekeink megvédéséhez szükségesek, majd szavait így folytatta:

— Véletlen volt az a körülmény, hogy törökországi tartózkodásom idejére esett Venizelosz görög miniszterelnök útja is. Bevallom, nagy elégtételül szolgált, hogy tanuja lehettem annak a kibékülésnek, amely a két ország között létrejött. Magyarország és Görögország között is baráti kötelékek vannak. Venizelosz legutóbbi pesti útja alkalmával is olyan szerződés jött létre Görögországgal, amely érdekeinknek megfelel.

Ebben az időjárásban

van az ember a légzőszervek megbetegedésének legnagyobb kitéve. Ki naponta egynehány.

Panflavin
PASZTILLÁT

vesz be, az könnyen elkerülheti a fertőzést.

a kérvények 24,19 százalékát tudta elintézn. Számszerint 1244 kérvény közül elintézték 301-et. A táblázatban felvannak tüntetve azok az iparágak, melyekben különösen nagy a munkahiány. Ezek a következők: fém-, fa-, bútorkészítő-, épület-, élelmiszeripar. Arra a kérdésre, hogy mit tart a hivatal az Arad és környéki munkanélküliség okának, egyszerű, rövid a válasz: az általános gazdasági válságot. Van még egy kérdés is: van-e munkahiány Aradon és környékén? A válasz erre egy szó: Nincs. Milyen okok azok, melyek miatt az aradi munkaközvetítő hivatal nem tud több eredményt elérni? A táblázatban erre a hivatal vezetője olyan választ ad a miniszteriumnak, melyet bizony — tekintve annak általános fontosságát — nagyon helyén való volna figyelembe venni. Az egyik, megfelelő helyiség hiánya. A másik pedig az, hogy azok a munkanélküliek, akik egyéni helyet keresnek el valahol vidéken, nem kapnak a CFR-en utazási kedvezményt és így nagyon sokszor előfordul az, hogy ezért nem tudják elfoglalni állásukat. Ezt a táblázatot felküldik a miniszteriumhoz.

Amikor elhagyom a hivatalt, gondolkodom a fent tapasztalatról: A kapuban mellettem egy csoport áll és az ősmunkanélküli, mintha az agyamban olvasna, mintha észrevenné, hogy az ő kenyérgondokkal teli mindennapiából, a többiből teória, újságcikk lesz — megvetőleg, néz rám és lebiggyesztett ajakkal szól oda társainak:

— Újságíró, anyagot keres...

Molnár Tibor.

Az újságírók kérdéseire ezután a miniszterelnök kijelentette, hogy törökországi útja egyáltalában

nem célozta az orosz-magyar politikai kapcsolat törvételét.

Hanem látogatását kizárólag a török-magyar barátság megerősítése tette szükségessé. Gróf Bethlen István a továbbiak során még elmondotta, hogy Magyarország jó viszonyban van Olaszországgal és Ausztriával. A helyzet a két állammal szemben nemcsak javult, de egyenesen baráti vá fejlődött. Kellemes a kapcsolat Görögországgal is és hasonló viszonyra törekszik Magyarország Bulgáriával szemben is.

— Ezek a barátsági szálak — folytatta nyilatkozatát gróf Bethlen István — természetesen nem jelentenek szövetséges csoportokat, vagy hálózatokat. A szerződések nem ilyen értelműek, vagy irányúak.

Ezután a miniszterelnök még a tömeges jugoszláv kiutasításokról szólott, majd búcsút vett az újságíróktól és visszatért dolgozószobájába. Délben gróf Bethlen István megjelent a Ház folyosóján, ahol a miniszterek és a képviselők élénken érdeklődtek törökországi útjának részletei iránt. Majd a miniszterelnök hosszasan tanácskozott Pekár Gyulával, a külügyi bizottság elnökével az irányban, hogy mikorra hívják össze a bizottságot. Valószínűleg a bizottság ülése november 15—20. között lesz, átúton a gyengélkedő gróf Apponyi Albert is megjelenhetik az értekezleten. Délután Rubinek Istvánnal, beszélgetett el hosszasan a magyar miniszterelnök. Az egységes párt ügyvezető elnökével főleg gazdasági jellegű tanácskozásokat folytatott a boletta-ügyben.

Fenyegetőznek a német nemzeti szociálisták

— Goebbels, a berlini csoport vezére kijelenti, hogy nem tűr kritikát —
— Rohamszervezeteket akar küldeni a szerkesztőségekre —

BERLIN, november 4. Goebbels, a nemzeti szociálisták berlini csoportjának a vezére a rohamcsapatok gyűlésén nagy beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy ha a nemzeti szociálisták kormányra jutnának, bizonyos fokig vállalnak a jóvátételt, de törekednének a sarcok eltörlésére. Majd kikelt azok ellen, akik szembeállnak a nemzeti szociálistákkal és kijelentette, hogyha Lindberg szociálista képviselő a vérbírói törvényszékek tagjait még egyszer gyilkosoknak fogja nevezni, akkor a nemzeti szociálisták lekapják a tiz körmérő.

Utána nagyhangon mondotta még azt is, hogy nem tűrné a kritikát, ha uralomrajtás esetén ő lenne a belügyminiszter. A támadó lapok szerkesztőjéhez egyszerűen elküldené a rohamcsapatát és ő gondoskodna arról, hogy a míg az emberei ellátják a baját a merész szerkesztőnek, addig a rendőrség ne vegyen tudomást a dolgról és csak az „eset” megtörténte után egy felőrával jelenne meg a helyszínen, amikor már nem tehet egyebet, mint — sajnálkozhat.

Szovjetkémet akartak csinálni

Megfigyeléseim az aradi szigurancán — Titokzatos telefonbeszélgetés — Második közlemény belőlem

Delet harangoztak, mikor a közrendőr türelmetlenkedni kezdett. Haza akart menni ebédelni, így a szolgálatos egyik társának adta át, akinek oldalán már töltött revolver is volt. Egyébként egész idő alatt azzal szórakozott, hogy a kezében lévő gummibattal játszadozott. Délután 4 óráig maradt nálam a közrendőr, közben folyton nustrálgatott. Láttam rajta, hogy szeretne valamit kérdezni, de nekem egy cseppet sem volt beszédes kedvem. Délután 4 órakor a néma társalgóm megszűnt:

— Uraságod aradi?

Megörültem uniformisós barátom érdekfűzésének és spontán elmondtam, hogy Aradon születtem és több, mint 30 év óta itt élek, ebben a városban. A közrendőr azonban nem sokáig hagyott beszélni, hanem hivatalos bizsirtsággal így szólt:

— Önnek nem szabad beszélni, ön le van tartóztatva!

Megdöbbenéssel vettem tudomásul a közrendőr kijelentését és a gondolatok egész latinája vibrált át agyamon.

— Vajjon minék köszönhetem ezt a kellemetlen helyzetet?

Rosszindulatú denunciaciónak gondoltam, habár úgy éreztem, hogy nem sok ellenségem van a városban, de hát mégis az újságírás egy olyan foglalkozás, ahol barátok mellett ellenséget is szerezhet az ember magának.

Utasítást várnak

Délután 5 óra tájban Ciorescu Tache szigurancatörök szobájában élénk mozgolódás volt. Ugy sejtettem, hogy bünyeként lefoglalt, értelmetlen írásaim között keresgéltek a szigurancatisztviselők. Kattogott az írógép, valaki jegyzőkönyvet diktált. Közben csengett a telefon. Egy hang ennyit mondott a telefonban:

— A helyzet változatlan, én mindenestre megvárom további utasításait.

Szorongó lélekkel ismételtetem magamban:

— A helyzet változatlan, utasítást várnak. — Vajjon miről lehet szó?

Közben az egyik szigurancatisztviselő meleg tejet hozott a szobába, amit hazulról küldtek. Mosolyogva tette le a termoszt az íróasztalra és egyben 100 lejt is mellékelte, amit egyik kollégám juttatott hozzám. A százekest nadrággzsebembe tettem. Közben folyton azon spekuláltam, hogy lehetne a pénzt a cipőmben elrejteni. Örömmel állapítottam meg, hogy hanyagságom folytán a nadrággzsebem lyukas és így a 100 lejt észrevétlenül lecsuszottam a cipőmhöz, majd hirtelen a cipőmbé rejtettem. Később még további kétszáz lejt sikerült hasonló módon biztonságba helyezni, azzal a szomorú tudattal, hogy ki tudja, mi lesz később.

Öreim és a geográfia

Ráfiesteledezt. Az órséget megduplázták és engem a szomszédos szoba ajtajával szemben álló kárpitozott széken helyeztek el. Csak később tudtam ennek magyarázatát adni. Az egyik rendőr egy másik kárpitozott széken mellettem foglalt helyet, a másik az ajtónál arra vigyázott, hogy meg ne szökjek.

Öreim egész éjszaka azzal szórakoztattak, hogy a falon lévő Európa-térképről városne-

veket olvastak le és a geográfia tudományába akartak beavatni. A reirén mindig Oroszország és Moszkva volt. Hol az egyik rendőr kérdezte meg a másikat, hogy mi a fővárosa Oroszországnak, erre természetesen az volt a felelet, hogy Moszkva, hol a másik rendőr kérdezte meg az egyiket, hogy Moszkva milyen országban van, amire a válasz az volt, hogy Szovjetországban. Közben Olaszországról is szó esett. Öreim nagyon dicsérték Mussolinit és kijelentették, hogy az egy igen rendes ember.

Éjfél után megpróbáltam aludni egy kicsit olyformán, hogy felötöltem az íróasztalra tettem párnaként, aztán átöleltem és lehajtottam fejem az íróasztalra. Tervem azonban nem sikerült, részben azért, mert az örök tovább

Kinos kérdések családi állapotomról

Délben megkaptam hazulról a diétás kosztot, este pedig megismétlődött az előző napi jelenet a két örrel. Most jöttem rá, hogy előző napon azért ültettek a szomszéd szoba ajtaja elé, hogy a kulcslyukon keresztül könnyen megfigyeljék kétségbeesésemet vagy cinizmusomat. Ugy gondolom, hogy a kísérlet nem vezetett eredményre, mert a kétségbeesés és a cinizmus felváltva lett urrá rajtam.

Másnap vasárnap volt. Ragyogóan sütött a napfény az utcán, az emberek ünneplőben örvendtek a semmittevésnek. További sorsomat valahogy úgy képzeltem el, hogy hétfőn délelőtt 10 órakor átkísérnek az ügyészségre, de előbb ki fognak hallgatni és ez a kihallgatás csak ma történhet meg. Ezt a föltevésemet alátámasztotta az a körülmény, hogy az

Ha szükség van szőnyegre, nézze meg
Branco-szőnyeg-
lerakatunkat.
Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota
Ugyanott perzsafonal is kapható.

examínálták egymást, részben pedig azért, mert a kezükben lévő gummibattal az asztalt ütögettek, talán ezzel akarták jelezni, hogy diskurzusukat nekem ébren kell végighallgatni.

Viszontlátom az Aradi Közlönyt

Sokszor vártam már be ébren a napfelkeltét, de még ilyen türelmetlenül sohasem. A sötétségből a világosságba való átmenetnek árnyalatait még sohasem figyeltem meg olyan intenzíven, mint most a szemben lévő bádögfedeli ház tetején. Reggel 7 órakor egy aszszony nyitott be az ajtón, aki föltárta az uccára néző felső ablakot, letörölte a port az íróasztalról, aztán behozta az Aradi Közlönyt legújabb számát és azt az íróasztal fiókjában helyezte el. Elképzehető, hogy milyen kíváncsi voltam az Aradi Közlöny legújabb számára, mert biztosra vettem, hogy innen sok minden olyant meg fogok tudni, amit velem nem közöltek. Mégis uralkodtam magamon, mert rosszat sejtettem és amikor az inspekciós tiszt bejött, figyelmeztettem, hogy az íróasztalban egy újság van és én nem tudom, hogy azt mi célból hozták ide.

A komisszár ur mosolygott, magához vette a lapot és eltávozott. Fogságom második napján sem történt különösebb dolog. Ekkor sem közölték velem, hogy miért vagyok letartóztatásban. Borzasztó kimerülnek éreztem magam és főleg a némaság idegesített. Azonban ezen is segítettem; olyformán, hogy fekkeltem a székről, fel és alá sétáltam a szobában, előbb lépéseimet, majd adósságaimat számoltam.

ucca felé néző ablakot az örök elavult doszsziekkal eltakarták. Hosszu és izgalmas várakozás után, délután 3 órakor megjelent szobámban az egyik szigurancakomisszárus. Akatátáska volt hóra alatt, tintaartó és tapper a kezében. A rekvizitumokat elhelyezte az asztalon, majd elővett egy nyomtatott kérdőívet és személyi adataim után érdeklődött.

Apám, nagyapám, dédapám és úkapám születéséről, életéről és haláláról kellett referálnom. Szivesen megtettém volna, de sajnos, nem voltam az adatok valamennyiének birtokában és így csak hiányos válaszokat tudtam adni, főleg azért, mert családom, sajnos, nem szerepel a Góthai Almanachban és így erre a forrásmunkára sem tudtam hivatkozni.

Schauer Aladár.

Impozáns részvét mellett temették el Szabolcska Mihályt

A magyar politikai élet előkelőségei a ravatalnál — Temesvár utolsó magyar polgármesterének bucsubeszéde — Végeláthatatlan emberáradat a temetésen — Egy marék föld az édesanya sírjáról

Budapestről jelentik: Ma délután impozáns módon megnyílvánult részvét mellett helyezték örök nyugalomra Szabolcska Mihályt, a Temesvárotról pénteken elhunyt papköltőt. A Magyar Tudományos Akadémia gyászdrapériával bevont oszlopcsarnokában állították föl a ravatalt, amelyet már jóval a temetés megkezdése előtt virágrengeszt lepelt el. A Ferenc József-téren még három óra előtt óriási embertömeg hullámozott, úgy, hogy mikor a gyászszertartás megkezdődött, a forgalom megakadt.

A ravatalt a kulturális és a politikai élet számos jeles tagja állotta körül. Így megjelent gróf Klebelsberg Kuno gróf, magyar vallás és közoktatásügyi miniszter, Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Sipőcz Jenő dr. polgármester, Herczeg Ferenc, Kosztolányi Dezső, Erdős Renée, Babits Mihály, Surányi Miklós, Vészi József és még igen sokan.

Az első beszédet Kozma Andor, a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy Társaság nevében mondotta, majd Pekán Gyula a

Petőfi Társaság részéről bucsuzott Szabolcska Mihálytól és méltatta irodalmi működését. Ezután Ferenczy Sándor, Temesvár utolsó magyar polgármestere beszélt, aki a temesvári s a temesmegyei magyarság istenhozzáját hozta el. A ravatalnál az utolsó szónok Raffay László volt, aki a szarvasi öreg diákok és az alföldi róna nevében beszélt.

Majd az emberáradat végeláthatatlan sorától kísérve megindult a gyászmenet a kerepesi-uti temető felé, ahova másfél óras ut után érkezett meg. A sírnál, mielőtt a koporsót a sírgödörbe engedték volna, fényképfelvételek készültek s utána az ókészkai református lelkész lépett elő, aki beszédében felemlítette, hogy Szabolcska Mihály még az életében arra kérte fel, hogyha meghal, hozzon a sírjára egy-egy marék földet az édesanyja sírjáról, az ókészkai virágoskertekből és a Tisza-partjáról. Ő ennek a kérésnek eleget tett és elhozta a földet. Végül Ravasz László mondott imát és zsoltáréneklés után átadták a költő-pap földi porhüvelyét az anyaföldnek.

Vasárnap választ Ausztria

— Teljesen bizonytalan a választások kimenetele — Mindenki mindenki ellen —
A „sikkasztó pénzügyminiszter“, a „munkásgyilkos“, a „belső leszerelés“ és
egyéb frázisok

Bécsből jelentik: A november 9-iki választások napja egyre inkább közeledik, azonban jóslásokba bocsátkozni még ma sem lehet. A választások kimenetele teljesen bizonytalan. Tizennégy párt mérkőzik egymással és a sajtó-, valamint a plakátharc már annyira elfajult, hogy minden túlzás nélkül evvel a három szóval lehet jellemezni az osztrák választási küzdelmet: *Mindenki mindenki ellen!* A polgári pártok testvérlarcait a szociáldemokraták ügyesen kihasználják. Az osztrák szociáldemokrata párt, amely néhány év előtti, linzi kongresszusán a proletárdiktatura kikiáltását tűzte ki elérendő cél gyanánt, amelynek lelkén szárad a három év előtti véres július 15-ike, a jobboldali, szélsőségtől iszonyodó, kispolgárság megnyerése érdekében békés hurokat penget és falragaszokon, fényszórók útján azt hirdeti, hogy aki a belső békét akarja, aki a polgárháború ellen van, az a szociáldemokrata listára szavaz.

Volt szegedi párttitkár — listavezető

A szociáldemokraták e ténykedésekor azonban a stájerországi lista élén *Wallisch* Kálmán emigráns magyar kommunista neve szerepel. Ez a *Wallisch* nagyon szomorú szerepet játszott Szegeden a proletárdiktatura idején és állítólag a Návay-fivérek letartóztatása és meggyilkolása is az ő nevéhez fűződik. *Wallisch* a magyar kommün összeomlása után Kun Béláékkal együtt emigrált, megszerezte az osztrák állampolgárságot és csakhamar szociáldemokrata programmal tagja lett a stájer tartománygyűlésnek. Az emlékezetes 1927. július 15-iki vérengzés és sztrájk napján a Mura melletti Bruckban magához ragadta a hatalmat és kikiáltotta a proletárdiktatúrát, amelynek természetesen másnap már vége volt. Nem fontos, hogy ez a *Wallisch* tagja lesz-e az osztrák nemzetgyűlésnek, vagy sem, jelölése azonban nem áll összhangban a szociáldemokrata párt választási jelszavával, a belső békével.

Keresztényszociálista és Heimwehr körökben nagy megrökönyölést keltett *Ahrer* Jakabnak, a keresztényszociálista Ramek-kormány volt pénzügyminiszterének hazatérése. Ez az *Ahrer* pénzügyministerségét panamákra és sikkasztásokra használta fel, majd amikor leleplezték, lemondott és megszökött. Azóta külföldről zsarolta volt elvbarátait és az 1927. évi választási előharc idején is váratlanul hazatért, 24 óra múlva azonban ismét elutazott. Ez a gyors elutazás állítólag sok pénzébe került a keresztényszociálista pártnak. Mostani hazatérése is alighanem hasonló pénzszerezési célokkal van összefüggésben. Ha pénzt kap, újra elutazik, ha nem, úgy átadja a szociálistáknak „memoárjait“, amelyek állítólag igen kompromittálóak a keresztényszociálista pártira. Így tehát a volt keresztényszociálista pénzügyminiszter könnyen a szociáldemokraták agitátora lehet. *Wallisch* és *Ahrer* hálás agitációs nevek a két legnagyobb párt választási küzdelmében.

Schober kitart a polgári pártok mellett

Igen érdekes *Schober* exkancellár szerepe. *Schober*t, akit 1927. július 15-ike után a szociálisták „vérebnek“ és „munkásgyilkosnak“ neveztek, ma a jobboldali szélsőségektől rettegő szociálisták titkos reménysége. *Schober* blokkjától várják a keresztényszociálisták gyengítését és titokban a *Schober*-blokk és a szociáldemokraták koalíciós kormányát várják. Ez azonban hiú ábránd, mert *Schober*nek van ugyan oka neheztelnie a keresztényszociálistákra, azonban sokkal öntudatosabb polgár, semhogy a többi polgári pártok ellen a szociáldemokratákkal szövetezzék. Mivel *Schober*nek nincsen pártja, hanem blokkjában a gazdasági érdektestületek képviselőin kívül

a nagynémetek és a gazdák vesznek részt, valószínű, hogy ez a blokk, amely választási alakulat, november 9-ike után megszűnik és a nagynémetek, valamint a gazdák újra megtalálják a keresztényszociálistákkal való koalícióhoz vezető utat. Maga *Schober* néhány személyes hívével együtt a semleges kritikus szerepére fog szorítkozni.

Az alkotmány értelmében a nemzetgyűlési választások után három hónapon belül népszavazás útján új köztársasági elnököt kell választani. Eddig a parlament választotta meg a köztársaság elnökét, előbb két ízben a pár-

A burgenlandi magyarok még szervezetlenek

A három vezető párton kívül egy-két mandátumra számíthatnak a Hitler-féle kampókeresztesek is. A kistökések egyesülete, amely 80.000 tagot számlál, az utolsó választásokon a szociáldemokrata párt listáit támogatta.

A szervezet vezére, *Zalman* dr. azonban azóta összekülönbözött a szociáldemokratákkal és most önállóan „Österreichische Volkspartei“ néven jelölt az összes kerületekben. A „Demokrata Középpárt“ csupán az összes bécsi kerületekben állított jelölteket. Szintúgy a zsidó választási blokk, amelynek listavezetője *Stricker*, volt képviselő. Ez a zsidó párt azonban csupán a különböző cionista frakciók blokkja, a nem cionista polgári zsidóság a demokrata középpártért agitál, a zsidó munkáság viszont a szociálista és kommunista listákra fog szavazni.

A legitimista programot *Wolff* ezredes

Kölcsönkönyvtáram

havi bérletét

40 lejre,

a kötetenkénti díjat

2 és 3 lejre

szállítottam le.

KERPEL IZSÓ

tonkivüli *Hainisch*t, majd a jelenlegi elnököt, a keresztényszociálista *Miklast*. A *Schober*-féle alkotmányreform értelmében az elnököt most fogja első ízben a nép választani közvetlen szavazás útján. Egyelőre azonban egyetlen pártnak sincs jelöltje, az elnökválasztást harc majd az új nemzetgyűlés összeülése után fog kitörni és a jelöltek személye, az egyes pártok magatartása a küszöbön álló nemzetgyűlési választások kimenetele szerint fog igazodni.

listát reprezentálják. Ezekon kívül a kommunisták is benyújtották listáikat az összes kerületekben. Ezek a kisebb pártok, a kampókeresztesek és a demokraták listáin kívül azonban nem számíthatnak annyi szavazatra, hogy akárcsak egyetlen jelöltjüket is bejuttathassák a parlamentbe. Épp úgy nem, mint az ugynevezett nemzeti demokrata egyesülés, amelynek élén az elnyomott férfiak ligájának elnöke áll.

A cseliek ez alkalommal nem jelölnek, az összes bécsi és alsóausztriai cseli frakciók, a marxisták és a polgáriak egyaránt felhívták híveiket, hogy a szociáldemokrata listákra szavazzanak. A burgenlandi magyarok és horvátok még mindig szervezetlenek, viszont a karintiai szlovének külön listát készítettek és remélik, hogyha a nemzetgyűlésbe nem is, de a karintiai tartománygyűlésbe feltétlenül sikerül beválasztani 2-3 képviselőjüket.

Fórum

Tarthatatlan a jelenlegi autbusz-körforgalmi járat

Tisztelt Szerkesztő Ur! Az alábbi sérelmet elszenvadó lakosok tisztelettel kérjük ezen sorainknak b. lapjában való szíves megjelentetését, hogy a bajok orvoslására illetékes hatóságok figyelmét ezáltal felhívhassuk.

Másfél évig kellett elszenvednünk a kényelmetlen és pontatlan 2-ös sz. automobiljáratot, amely a Burza-vaskereskedéstől a volt Karolina- és Varjassy-uccákon keresztül a Maros-partig közlekedett. E járat végre, magától megszűnt, de nem, mintha nem lett volna legendó utasa, hanem a pontatlanságból eredő megbízhatatlan közlekedése, az utazó közönséget gyaloglásra, vagy kerülővel bír, de a kitünően közlekedő 11-es, 6-os és 4-es járatokra kényszerítette. November elsején nagy csalódás ért: a 2-ös és a 11-es járatokból egy nagyon furcsa körforgalmi-járat alakult, ami által sérelmet szenvedtek először a Pernyáva marosparti negyedének és a Marostájnak lakosai, akiknek a v. Varjassy Lajos-uccának éppen az a része volt a gócpontja, amelyet a körforgalmi járat folytán a v. Mikes-uccától a Marosig elváltak; nem is szólva a ká-

nikuláról, amikor sokan mentek fürdeni.

További panasz a volt 11-es járat utasai között hánzik el, akik az eddigi, számukra megfelelő uccákon keresztül haladó, pontos és rövid járatukat ugyancsak a két járat fuzója folytán veszítették el, mivel e járatot, nagy kerülővel hosszítva a várostól félreestő utra tették át, ami által, csak azok vehetik igénybe, akiknek éppen azon a részen akad dolguk, vagy aki az eddigi járat végállomásáig, a színházig szándékszik menni. De akik e körforgalmi igénybe veszik is, jelenleg még félórát kell várniok, mivel legalább hat autbuszra lesz szükség, hogy ezt a nagy és kaoskaringós utat a közönség kényelmére lassák el. Szükségesnek tartjuk még kiemelni a jelenlegi körforgalmi járat tarthatatlanságát, amely abban rejlik, hogy ennek autbuszai, utjaik felét, azaz a zsidóiskolától — a főnton keresztül — a v. Karolina-uccáig, teljesen cél-talanul végzik, sőt a percnként közlekedő főnti autbuszokra, ezeknek utasaira és általában a városi forgalomra direkt zavarólag hatnak. Végül kimondhatjuk, hogy a körforgalmi járat városunkban már idejét multá, minthogy a jól bevált átszállójegyek lehetővé teszik, hogy ma már akár körbe is mehettünk, körforgalmi járat nélkül is. Maradunk tisztelettel:

az „Aradi Közlöny“
sérelmet szenvedett előzetől.

Zárlatot kértek Budapesten a legújabb Lehár-operett ellen

A Király Színház nem akar tantiémet fizetni a Friderikáért — A Révész-ügynökség keresete — A budapesti színházvilág nagy szenzációja a Lehár-operett körül bonyodalom

Budapestről jelentik: A budapesti színházak világában nagy szenzációként tárgyalják, hogy a pesti Király Színházban néhány nappal ezelőtt bemutatott *Lehár-operett*, a *Friderika* ellen, amelyet a világhíres komponista 60 esztendőes születésnapja alkalmával, ünnepélyes keretek között, a szerző személyes részvétele mellett adtak elő, a Révész-kiadó cég és színházi ügynökség zárlatot kért.

A zárlati ügy előzményeihez tartozik, hogy az operett terjesztési joga a Révész cégé, amely 10 százalékos tantiémrészesedéssel adta el a darabot a Király Színháznak. Ezt a megállapodást a Király Színház mindjárt a bemutató után nem tartotta be, amely miatt az ügynökség az átruházási szerződést hatálytalanak tekinti és éppen ezért nem engedi meg az operett előadásait. A törvényszék november 11-ére tűzte ki a kétségtelenül nagy érdekességű ügyben a tárgyalást.

H I R E K

Egy zsidó bankár finanszírozza Hitlert

A német politika pikáns szenzációja.

Berlinből jelentik: A Montag Morgen című lap egyik cikke nyomán pikáns szenzációja van a német politikának. A lap azt írja, hogy Hitlert és az egész akcióját tulajdonképpen egy zsidó bankár finanszírozza. A cikk meg is nevezi a bankárt, aki nem más, mint Jacob Goldschmidt, a Darmstadter und Nationalbank igazgatója. Tekintettel arra, hogy Hitler akciója főleg a zsidók ellen irányul, feltűnést keltő, hogy azt éppen egy zsidó pénzember támogatja. A lap felszólítja a szóbanforgó bankárt, hogy nyilatkozzon, van-e köze Hitlerrekléz, vagy sem.

— **Időprognózis.** Változékony, nyugtalan idő várható, sok helyen esővel és átmeneti hőszűréssel.

— **Szerdán minisztertanács lesz.** Bucurestiből jelentik: Szerdán délután minisztertanács lesz, amelyen a tisztviselői kar kelő mértékben való redukálását vitatják meg. Azonkívül tárgyalják Mihalache besszarábiai tapasztalatait is.

— **A spanyol király unokahúgának csak a magyar orvosokban van bizalma.** Budapestről jelentik A várkapornában ma délben keresztelték meg a legfiatalabb Bourbon-ivadékot, aki Zamovska lengyel grófnő fia és néhány nappal ezelőtt született Budapesten, mert anyjának, a spanyol király unokahúgának csak a magyar orvosprofesszorokban volt bizalma.

— **Rupprecht bajor trónörökös Magyarországon.** Budapestről jelentik: Rupprecht bajor extrónörökös Magyarországra érkezett, hogy részt vegyen Ferenc bajor herceg Sárváron rendezendő több napos vadászatán.

— **Ima az üldözött oroszországi katolikusokért.** Esztergomból jelentik: Serédi Jusztinián magyar hercegprímás ma adta ki 10. számú körlevelét, amelyben XIII. Leo pápa hagyományára való hivatkozással elrendelt a magyarországi hívők számára, hogy a misévégi imádságok között imádkozzanak az üldözött oroszországi katolikusokért.

— **Tilea miniszterelnökségi államtitkár nem nyilatkozott.** Bucurestiből jelentik: Több erdélyi és bánági laphan éles támadás jelent meg Tilea miniszterelnökségi államtitkár ellen a Magyar Párt szatmári kongresszusával kapcsolatban tett állítólagos kijelentései miatt. A Rador Távirati Iroda illetékes helyen úgy értesül, hogy Tilea Viorel senkinek interjú e tárgyban nem adott és így a neki imputált állítólagos kijelentésektől fűzött kombinációk ezek szerint maguktól megdőlnék.

— **Áthelyezés.** Vancu Györgyöt, aki az aradi pénzügyigazgatóságon mint osztályfőnök teljesített szolgálatot, hasonló minőségben Oravicában helyezték.

— **A szeszgyárak adóhaladéka.** Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium rendeletet bocsátott ki azon szeszgyárak adóhaladékára, amelyek adóhátralékaik befizetésére 1929 december 31-ig már kaptak hialadékokat. Most megengedték, hogy adójukat e hó 15-ig befizethessék.

— **Kategóriákba osztják a köztisztviselőket.** Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztériumban ma a köztisztviselői állások felülvizsgálatával foglalkoztak és elhatározták, hogy a tisztviselőket táblázat szerint három kategóriába sorozzák: szorgalmuk, kvalifikációjuk és tehetségük szerint.

— **Aradi Viktort a sziguranca engedte Bécsbe.** Bucurestiből jelentik: Az Adeverul mai számában az a hír jelent meg, hogy Aradi Viktor letartóztatott író bécsi útjáról a sziguranca vezérigazgatóság nem tudott. Illetékes helyen kijelentik, hogy a sziguranca egyenesen láttamozta Aradi utlevelét, hogy így könnyebben megfigyelhesse bécsi tevékenységét.

— **Palesztinai csendélet.** Jeruzsálemből jelentik: Moabita portyázók ma átkeltek a Transjordánon és megtámadták Bayer falut, a lakosok közül tizen súlyosan megsebesültek. A portyázók hatszáz tevét hajtottak el. Mire az angol csapatok a helyszínre érkeztek, a portyázók már elmenekültek.

A munkanélküliség réme Angliában

— Lloyd George bírálata az angol kormány gazdasági politikájáról — Olaszország eredményes küzdelme a munkanélküliség ellen

LONDON, november 4. Az alsóházban Lloyd George folytatta a kormány bírálatát a világgazdaság válságával kapcsolatban. Kijelentette, hogy nem hiva a fascizmusnak, de kénytelen megállapítani, hogy Olaszország eredményesen küzdött a munkanélküliség réme ellen, amennyiben 400 ezer munkást foglalkoztatott és 200 ezer munkást telepített le. Fel-

hívta a kormányt, hogy mutassa meg, hogy hasonló radikális eszközökkel képes gátat vetni a munkanélküliség további terjedésének.

LONDON, november 4. A munkanélküliek száma október 22-ig 2 millió 237.501 volt 38.213-al több, mint az elmúlt héten és egy millióval több, mint az elmúlt évben.

Megoldódott az uton hagyott gépkocsi rejtélye

Defekt érte az autót és az uccán kellett hagyni.

Jelentette az Aradi Közlöny, hogy tegnap a Calca A. Vlaicu egy gazdátlan, rendszám nélküli Chrysler típusú autót találtak, amelyet később felvontattak a rendőrségre. Itt az egyik detektív a gazdátlan kocsiban felismerte Friedmann Sámuel pécskai kereskedő tulajdonát, aki azonban az ő tudomása szerint eladta a gépet. A detektív, feltevése valóban bizonyult. Ma ugyanis megjelent a rendőrségen Friedmann Sámuel pécskai kereskedő és előadta, hogy a gép tényleg az ő tulajdonát képezte. Nemrégiben azonban a kocsit Klein József aradi kereskedőnek adta el, váltó ellenében.

A váltókat Klein József azonban nem fizette pontosan, úgy, hogy az autót visszakövetelte. Klein vissza is akarta küldeni a kocsit, de utközben olyan defekt érte, hogy lehetetlen volt Pécskaiig elmenni vele. Az autó, amelynek egyébként a rendszáma 1101. volt, sofförje értesítette Friedmann a defektről és a pécskai kereskedő ma jelentkezett is a rendőrségen a kocsi átvételére. Beszerezte a szükséges alkatrészeket, amelyek az autó megjavításához szükségesek és délben el is vitte kocsiját a rendőrségről.

— **Vargas elnök kinevezte kormányát.** Rio de Janeiróból jelentik: Vargas az elnöki megbízatást elfogadta és kinevezte a kormányát. A külügyminiszter Mello Franco lett.

— **A holnapi tanácsülés tárgysorozata.** Arad város tanácsa holnap, szerdán délután öt órakor tartja meg november havi rendes tanácsulását, amelynek tárgysorozatán nagyfontosságú ügyek szerepelnek. Ezen a tanácsülésen teszik le az esküt dr. Ursu János, dr. Botiuc Elek, dr. Müller V., Pausesti Miklós, Rosenberg Arthur, dr. Lócs Rezső, Popa József és dr. Lakatos Ottó tanácsstagok. Ezután a jogügyi bizottság tesz majd jelentést a tisztviselőkar előléptetésével és fizetésemelésével kapcsolatos ügyekről. A tárgysorozaton szerepelnek még az 1930 évi költségvetés, a népkonyha létesítése, az országos vásárok ügye és még több kisebb jelentőségű probléma.

— **Tanári küldöttség a közoktatásügyi miniszternél.** Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt a közoktatásügyi minisztériumban egy 98 tagú középiskolai tanárokból álló delegáció jelent meg. A delegáció tagjai azon tanárokból rekrutálódtak, akiknek iskoláit a közoktatásügyi miniszter le akarja építeni. Costachescu meghallgatta a tanárok kérését és elhatározta, hogy azon iskolák katedráin helyezi el őket, ahol üresedés van.

— **Eljegyzés.** Ka b d e b ő Lonci és Ka r a István jegyesek. (Minden külön értesítés helvett.)

— **Öngyilkosság egy győri szállodában.** Győrből jelentik: Weiner Emil 22 éves szombathelyi fiatalember, ma délben a Royal-szállóban forgópisztollyal mellbelőtte magát. Amikor a fegyverdörrenésre a szálló személyzete berohant a szobába, a fiatalember ekkor már vérebe fagyva feküdt az ágyban. Weinert nyomban a kórházba szállították, ahol megállapítást nyert, hogy a golyó a tüdején furódott keresztül. A fiatalember állapota súlyos. Az öngyilkosság okát nem lehetett eddig megállapítani, miután a rendőrség nem tudta kihallgatni Weiner Emilt.

Gyermekgépkocsik, gyermekszőkek, játékaruk rendkívüli nagy választékban, mélyen leszállított árban Hegedűs cégnél Aradon.

— **Br. Dániel Elemér szerbiai földbirtokos titkárát letartóztatták.** Budapestről jelentik: A budapesti főkapitányság most letartóztatta Szalay Lajost, Dániel Elemér szerbiai földbirtokos titkárát, aki a bárót több éven át folytatott sikkasztásával, mintegy 200.000 pengővel károsította meg. A titkárt a délután folyamán már át is kísérték az ügyészség Markó-uccai fogházába.

— **Bulgáriában megkegyelmezték a halálraítélteknek.** Szófiából jelentik: A királyi nász alkalmából az összes halálraítéltek büntetését életfogytiglani fegyházra változtatták át. Az egész ország büntönhatóságaihoz körrendelet érkezett, amely megfelelő bánásmódról szólítja fel a funkcionáriusokat a súlyos fegyenckel szemben.

— **Nyugodt a párisi tőzsde.** Párisból jelentik: A tegnapi izgalom és idegesség után a tőzsde ma megnyugodott. Az értékek egy része ma enyhén emelkedést mutatott.

— **Óriási vihar Délfranciaországban.** Párisból jelentik: Bordeaux és Délfranciaország között óriási vihar dühöngött. A szélvész táviró- és telefonpóznákat döntött ki és megromgálta az utakat és a vasutvonalakat. A közlekedést csak átszállással lehetett lebonyolítani, a kár felbecsülhetetlen.

— **Be kell fizetni az adóhátralék miatt letiltott lakbérceket.** Az aradi pénzügyigazgatóság felhívja azon lakókat, akiknek házbérért a háztulajdonos adótarozása miatt letiltották, hogy azt minél előbb igyekezzenek befizetni az aradi pénzügyigazgatósághoz, mert ellenkező esetben a végrehajtást el kellük kénytelenek lesznek foganatosítani.

— **Matusik László nyert díjat a Bloch-cég fotókiállításán.** Tegnapi számunkban megemlékeztünk a Bloch H.-cég fotókiállításáról. Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartjuk megemlíteni, hogy Matusik Márton tanár ur, mint zsűritag díjat nem pályázhatott és így képeket sem állított ki. A díjat tehát nem ő, hanem Matusik László ur nyerte.

— **Vihar Madridban két halálos áldozattal.** Madridból jelentik: A Pireneusokban óriási szélvihar dühöngött, amely elvonult Madrid fölött is. A vihar valósággal lesöpörte az egyik ház tetejét. Az orkánnak két halálos áldozata, két súlyos és öt könnyű sebesültje van.

— **Gyilkos merényletet követtek el egy ploesti kereskedő ellen.** Ploestiből jelentik: Ma északa megdöbbentő gyilkossági kísérlet történt Ploestiben. Hajnalt 4 órakor a város legforgalmasabb részén lakó Arpagan Tomi közismert kereskedőt felzörgették. A kereskedő személyesen nyitott kaput, hogy meggyőződjék, ki keresi őt a korai órákban. Amikor a kaput kinyitotta, két ismeretlen férfi ugrott rá, akik leteperték a földre és akik közül az egyik egy éles törrel mellbe szurta. A kereskedő elájult, a támadók elmenekültek. A kereskedő felesége nyugtalanankodni kezdett az ágyban, mikor férje nem jött vissza és keresésére indulva megtalálta elájulva. A kereskedőt nyomban kórházba szállították, ahol haldoklik.

— **Legújabb, modern táncok bemutatása estélye.** Ma 9 órakor a Krispin-teremben bemutatja Paál Aranka, egy táncpedagógus kollegájával. Díjtalan belépés.

II. Károly király távirata az aradi hadirokkantoknak

A Rökkantszövetség aradi irodája megkezdte működését.

Az aradi legénységi állományu hadirokkantak és özvegyek az országos szövetség elnevezésére megalakították helyi csoportjukat, amelynek vezetőségét is megválasztották. Elnökök: *Mohor Illés*, alelnökök: *Mayer Demeter*, titkár: *Molnár Ferenc*, pénztáros: *Henger Károly*. A választmány tagjai: *Sirján János*, *Mihály József*, *Eisele József*, *Dán Lőrincné* hadiözvegy, *Kollarov Sándor*, *Kiss Ferenc*. Ellenőrök: *Lukács Lajos*, *Dán János* és *Faur György*. Póttagok: *Kramer János*, *Gyermek Milán* és *Heller István*. Az alakuló gyűlés mezejhangu üdvözlő táviratot küldött II. Károly királynak. Őfelsége kabinetirodájától ma érkezett meg a távirati válasz, amely a következőképen szól:

„Az önök táviratára Őfelsége megbízott, hogy köszönetét nyilvánítsam az aradi legénységi állományu hadirokkantoknak. Őfelsége magántitkára: C. Dimitrescu”.

Az aradi csoport irodát nyit Aradon, mely a sérültek orvoslásával fog foglalkozni. Az iroda még e héten megkezdte működését.

Felépül az Aradi Hajós Egylet új klubháza

Megérkezett a miniszteri jóváhagyás.

Az aradi Hajós evezős-egylet, mint ismeretes, már régen foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a jelenlegi evezősház helyén fényes kivitelű csonakházat és klubházat létesít. Miután az anyagi eszközök az egyesület rendelkezésére állanak, a vezetőség megtette a szükséges lépéseket, hogy a munkálatokat mielőbb megkezdhessék. Néhány héttel ezelőtt az evezős-egylet beadvánnyal fordult a miniszteriumhoz az építkezési engedély beszerzésére. Ma érkezett meg a miniszterium válasza, mely teljesíti az evezős-egylet kérelmét és így az építkezések már kora tavasszal meg is kezdődnek.

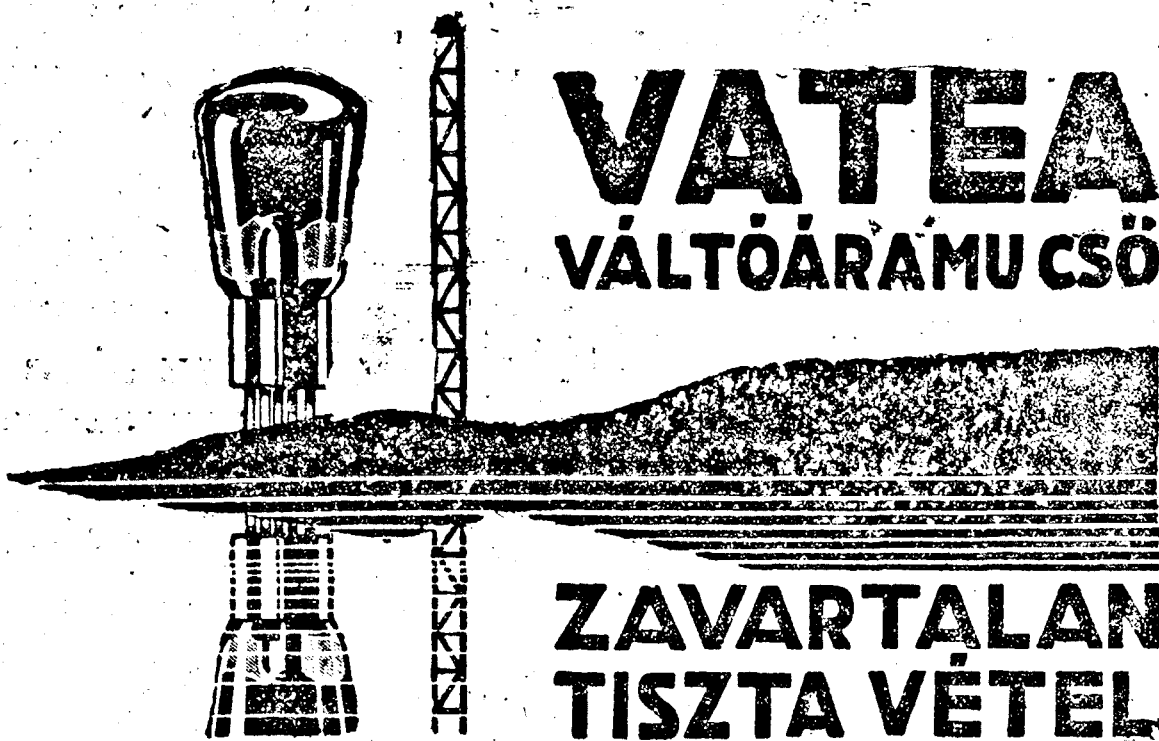
Osszeütközés a bucaresti-i diákok és a rendőrség között

Meg akarták támadni két fővárosi lapot.

Bucarestből jelentik: Tegnap déltán az egyetemi hallgatók egy jelentékeny csoportja gyűlést tartott a Transyvária éttermében. A gyűlésen a zsidóság ellen lázító beszédek hangzottak el, melyek nem is maradtak eredmény nélkül. Gyűlés után ugyanis nagyszámu diákság uccai tüntetést kezdett, s antiszemita jelszavak és énekek mellett a Sarindar-ucca felé vette útját, ahol a szerinte destruktív szellemű sajtót, elsősorban a *Dimineața*-t és az *Adeverul*-t akarták megégni. Szerencsére a hatóságok idejében értesültek a diákság szándékáról és így a Sarindar-ucca bejáratát rendőrkordon zárta el és a csendőrség is készenlétben állott, hogy szükség esetén a rendőri karhatalom segítségére siessen. Az elővigyázatosságra, amint a felelősök mutatták, valóban szükség volt.

A diákság ugyanis erőteljes rohammal áttört a rendőrségi kordonra. Az erőteljesebb hatósági fellépésnek aztán megvolt az az eredménye, hogy a tüntetők nem kíséreltek meg újabb rohamot, hanem az előretört csendőrség nyomására visszaszorult a Calea Victoriára, ahol tüntetve továbbvonult.

Falu csendjét és unalmát előzheti mindenki, aki a jó könyvtárkönyvet, az olvasást szereti! Azért hogy Ön nem Aradon, hanem vidéken lakik, Lőbl könyvtárkönyvtárába csak beiratkozhatik.

VATEA

VÁLTOÁRAMU CSŐ

ZAVARTALAN TISZTA VÉTEL

Fezérképviselői: **Vértes Vilmos**, mérnök, Arad.

A Macsek-per tizenötévi fegyházra ítélt vádlottját elfogták Magyarországon

Allitól a kórházba való szállítás közben szökött meg Zágrábról

SOPRON, november 4. A soproni rendőrség ma őrizetbe vett egy fiatalembert, akinél semmiféle igazoló iratot nem találtak és látszólag céltalanul ödöngött az uccán. Kihallgatása során kiderült, hogy csak a horvát nyelvet beszéli és csak egy keveset tud németül. Elmondotta, hogy *Barnardits* Jozsinak hívják, zágrábi orvosstanhallgató és az emlékezetes *Macsek-per* fővádlottja volt. A tárgyalás során 15 évi fegyházra ítélték és a büntetése kitöltése végett a zepoglavai fegyházba szállították, ahol

azonban beteg lett és ezért a zágrábi kórházba vitték.

Utközben megszökött és Murakeresztúron át Zalaegerszegre jött, ahol fölkérdkedett egy soproni teherautóra. A teherautó sofförjének szivességéből eljutott Sopronba, ahol pénz nélkül kóborolt és az éjszakát egy hid alatt töltötte. Most Budapestre készült menni, ahol, a mint előadta, Frank Ivo dr. atyjának jó barátja. A rendőrség bevezette a nyomozást a fiatalember vallomásának ellenőrzésére.

Az ujszentannai csendőrség fogdájának titka

A fogdában felakasztva találtak egy zarándi embert — Rémhírek a csendőrség nyomozásáról — Az aradi ügyészség elrendelte a boncolást és megállapították, hogy önakasztás történt — Letartóztatott sertéstolvajok, akik azt vallják, hogy veréssel csikarták ki belőlük a beismerő vallomást

Az utóbbi hetekben sorozatos feljelentések érkeztek az ujszentannai, zarándi és komlósi csendőrségekre, amelyek szerint ismeretlen tettesek igen jelentékeny értéket reprezentáló dísznokat hajtának el egyes gazdaságokból. A három község csendőrsége minden egyes esetben erőlyes nyomozást vezetett be, amelynek során azonban nem sikerült a tetceket kézrekeríteni. Az elmúlt szerdán a csendőrség újabb adatok nyomára bukkant. Ezek az adatok súlyos gyanúkokokat szolgáltattak a sorozatos sertéstolvajlás ügyében. A szerdai nyomozás során kilenc ember került az ujszentannai csendőrség őrizetébe. A gyanúsítottak tagadták, hogy az utóbbi időben oly gyakran elkövetett sertéstolvajlásokat ők követték volna el.

Az ujszentannai csendőrség azonban nem elégedett meg a negatív eredménnyel, hanem továbbra is fogva tartotta a gyanúsítottakat. A csendőrségi vallatásról a legvísszatetszőbb hírek terjedtek el a három község lakossága között, amely nagy izgalommal tárgyalta az eseményeket. Fokozta az izgalmat a tegnapi nap eseménye: Tegnap ugyanis az történt, hogy az egyik gyanúsított

Sod Ilie negyven éves zarándi lakos a csendőrség fogdájában felakasztotta magát.

A felizgatott zarándi lakosok nyomban arról kezdtek el suttogni, hogy *Sod Ilie* nem követett el öngyilkosságot, hanem a csendőrök holtra verték, majd, hogy halálát megindokolják, felakasztották holttestét, aztán jelentették az aradi ügyészségnek, hogy *Sod Ilie* öngyilkosságot követett el.

Ma délelőtt szállították át az aradi ügyészségre a sertéstolvajlással gyanúsított zarándi lakosokat. Ezzel kapcsolatosan a hatóság fülébe jutott a község lakosságának feltevése, ezért *Vulpe* Constantin főügyész elrendelte *Sod Ilie* holttestének felboncolását. Ma délután két óra körül szállt ki a helyszínen *Popovicu* ügyész és *Ionescu* törvényszéki orvos a boncolás megkezdésére. A boncolás során megállapítást nyert, hogy *Sod Ilie* testén külső erőszak nyomai nem láthatók és hogy halálát gégeporctörés következtében beállott fulladás okozta.

Az aradi ügyészségre beszállított gyanúsítottakat a vizsgálóbíró kihallgatta és miután a csendőrségen utóbb beismerő vallomást tettek, mind a hét gyanúsított vizsgálati fogságba került. A gyanúsítottak arról panaszkodtak a vizsgálóbírónak, hogy a csendőrség erőszakos módon csikart ki belőlük beismerő vallomást.

Az aradi mozik mai műsora

5. 7 és 9 órákor.

CENTRAL: Ma utóljára. **REDSKIN.** (Rézbőrűek) Csaknem végig színezett hangosfilmmatrakció a kivételesen levő indiai-törzsek életéből. Főszerepekben: Richard Dix és Gladys Belmont. Az előadások megkezdésékor az ajtók lezártnak.

SELECT: Premier. **VILLA FALCONIERI.** Szérelmi dráma. Richard Voss regénye nyomán. Főszerepekben: Maria Jacobini és Hans Stüwe.

ELITE: Új műsor. **MINDEN RENDBEN.** Öleten vígjáték. Főszerepekben: Colleen Moore.

GRADISTE: Új műsor 7 és 9 órákor. **HAJADON ANYAK.** Dráma. Főszerepekben: Helga Thomas, Lydia Potchiana és Werner Fütterer.

— A katonai okmányok felülvizsgálása. A Cercul de Recrutare felhívja az 1902. évi születésűeket, hogy november 6-án jelentkezzenek a rendőrkvaszturán katonai okmányaik felülvizsgálása céljából.

— A Kőlcsey Egyesület felolvasásainak helyiségei. Vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Kulturpalotában a Kőlcsey Egyesület tagjainak közgyűlése, amely jóváhagyja a választmány által megállapított munkatervet és költségvetést. E terv szerint az egyesület kulturális munkája megnövekszik az 1930—31. évben. A Kulturpalotában a havi felolvasások mindig vasárnap délután 5—7-ig lesznek, amikor a lakók a külső városrészekből is eljöhettek. A kora esti órákban 6-tól folynak a magyar irodalmi előadások is, melyeken tavaly csak az iskolás ifjúság vehetett részt, mert a Minorita Kulturház kistermében másfélszáz hallgató csak összehozható volt. Most november 17-iktől ezeket a 40 órára megszorított előadásokat is az Iparos Kulturház szép és kényelmes termében rendezi a Kőlcsey Egyesület, hogy mindenki részt vehessen hallgatóként, akit a magyar köznevelődés történelmi fejlődése érdekel. Előadók lesznek dr. Krenner Miklós, Kara Győző, Szöllösi István, Tóti József, Fischer Aladár, dr. Szántó Zsigmond, dr. Berthe Nándor, Sima Dezső tanárok és Kövér Erzsébet írónő. Az Iparos Kulturházban rendezi a Kőlcsey Egyesület januártól az „Anyák Iskolája” előadásait is orvosok és pedagógusok munkásságával.

— A „Messiás hírnöke” Mikelakán. Mikelakán tegnap egy zikkó külső fiatalember vonta magára a figyelmet, amint szónoki pózban kiállt az utra és harsány hangon kezdett kiáltani, hogy: „Jöjjetek emberek és hallgassatok meg! Küzdjétek és dolgozzatok, mert elnyeritek jutalmatokat. Nemsokára eljő a Messiás, hogy megváltja a világot!” A mikelakaiak egyideig hallgatták a fiatalember kényszerű szavait, de amikor látták, hogy egyre izgatottabban és mindjobban hadonászva szónokol, szóltak a rendőrnek, aki fölvitte a rendőrségre. Ott leigazoltatták és ekkor kiderült, hogy Privoda Györgynek hívják, 21 esztendő idegbeteg fiatalember, napszámos és régebben rikkancs volt. Hazaszállították Str. Poetului 102. számú házában lakó szüleire.

— Wizo-gyűlés. Ma este 6 órai kezdettel tartotta a Wizo rendes heti gyűlését. A gyűlésen dr. Herzog Sándor „Az elmúlt tíz év Palesztinában” címmel tartott előadást. — Ismertette Palesztina elmúlt tíz esztendejének gazdasági, kulturális, valamint politikai terep haladását. A szépen felépített beszédét a jelenlevők nagy tetszéssel fogadták.

— Keresik egy falat bicikli tulajdonosa. A rendőrség felszólítja azt az egyént, akinek Hassia márkájú 1.641.152-es széria számú kerékpárja eltűnt, hogy jelentkezzen a rendőrség 19-es számú szobájában, Tasca detektivnél. A biciklit ugyanis a mácsai határban megtalálták és a rendőrség keresi a tulajdonost, hogy kelendő igazolás után az a gépet átvehesse.

— Az Aradi Nyugdíjas Egyesület hivatalos közleménye. Felkérjük özvegy Szkalla Cornelia, özvegy Urbányi Elena, Baritiu György, Bárdosi Róza ezredesné urónő, Révész Ignác, özvegy Ionescu Dimitrie, özvegy Horváth Anna, Milintá György állami nyugdíjasokat, valamint Rusnacu Joachim CFR nyugdíjas, hogy egyesületünk irodájában (Strada Clocca No. 2.) megjelenni szíveskedjenek. Egyben értesítjük választmányi tagjainkat, hogy folyó évi november hó 8-án, szombaton este 6 órai kezdettel rendes választmányi ülést tartunk, melyen teljes számban való pontos megjelenést kérünk. Az elnökség.

— Ügyvéd úr. Dr. Krausz Gyula ügyvédi irodáját Bul. Gen. Dragalina (Apponyi-körút) 16. szám alá helyezte át.

— Orvosi hír. Dr. Hersch Andor ideg- orvos rendelőjét Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 2. szám alá (volt Pick-ház) helyezte át és rendel 9—10-ig, délután 3—5-ig.

**Szenzáció lemez-
ujdonságok Kerpelnél.**

LEGUJABB.

Repülőgépkatasztrófák napja

Angliában lezuhant két repülőgép — három halott. — Madridban szintén három halottja van a mai repülőgépszerencsétlenségnek

Londonból jelentik: Manston közelében lezuhant egy kétmotoros, bombavető repülőgép. A gép zuhanás közben felrobant és a két pilóta teljesen széné égett. Halsford közelében ugyancsak lezuhant egy együléses hadirepülőgép. A pilóta szörnyen halt. Ezzel a két szerencsétlenséggel ebben az esztendőben hatvan szerencsétlenség érte az angol légi flottát.

Madridból jelentik: A D. 2000 nevet viselő repülőgép ma start után kénytelen volt a heves szélvihar miatt újra földre szállani. A lezállás szerencsétlenséggel járt, amennyiben a gép a madridi repülőtéren egyik hangára hullámlemezének fedelét lesodorta, ennek következtében három ember meghalt, négy pedig súlyosan megsérült.

Rádióleadót is találtak az ausztriai házkutatások alkalmával

A mai razzia szenzációs eredménye

Bécsből jelentik: A mai házkutatások során 4075 fegyvert, 20 géppuskát, 360 ezer gyalogsági és gépfegyvertöltényt, 56 revolvert, 180 kézigranátot, 935 ást és csákányt koboztak el. Az egyik helyen lefoglaltak egy

rádióleadóállomást is. Illetékes helyen erősen cáfolják azt a hírt, hogy Helmer tartományfőnök iróasztalát fellelítették volna. A fegyvertudatás teljes nyugalomban folyt le.

Színház — Irodalom — Művészet

— Az aradi városi színház műsora. Szerdán, nov. 5-én: D u A Budapesti Meseszínház gyermekársulatának vendégszerelése két előadáson: fél 4 és fél 6 órai kezdettel. Este 9 órakor: A Belezna asszonyok. Vizitékudonság. Aradon először, Horváth Mici, Izsáky Margit, Szendrey Mihály első fellépéssel. Rendes helytáras. C bérlet, Csütörtökön, nov. 6-án: D u fél 4 és fél 6 órai kezdettel a Budapesti Meseszínház gyermekművészeinek bucsufellegye. Este 9 órakor: A Belezna asszonyok. Aradon másodszer, A bérletben. Pénteken, nov. 7-én: Alvinczy-huszárok, Repriz, B bérletben. Szombaton, nov. 8-án: Lehullott a rezgőnyárfa levele. Operettszáger, Aradon először, C bérletben.

* Erdélyi Miklós a nagyváradi színházat felajánlotta a Szinpártoló Egyesületnek. Nagyváradról jelentik: A nagyváradi közönség valószínűleg megváltásnak vette, hogy a színházat ismét a régi érdemes színházgáza: Erdélyi Miklós igazgatója az új szezonban. A színház támogatása azonban egyáltalában nem igazolta a közönség örömet, hogy Erdélyi az igazgató, mert a színház rosszul megy, úgyhogy a direktor néhány nap előtt, a Szinpártoló Egyesület ülésén felajánlotta színházát az egyesületnek, ami természetesen azt vonná maga után, hogy visszavonulna a színház vezetésétől.

* Lehullott a rezgőnyárfa levele... Édesbűs háború előtti hangulat, az elmúlt nemzedék boldog élete elevenedik meg minden prózisével az új operettben, amelynek szombaton este lesz Aradon az első előadása. Fellépnek a darabban Kornély Mária primadonna, aki körül az egész darab forog, Vincze Emmi, Borsos Manci, Gömör Emma, Keleti Árpád, Szendrey Misi, Felhő Ervin, Csóka József, Kun Dezső, Rajnay J. Sándor és még számosan.

* Dancs Icát megoperálták. Az aradi színházszínház egyik szubrettje: Dancs Ica néhány nappal ezelőtt mandulagyulladásban súlyosan megbetegedett, úgy, hogy már a „Légy jó mindhalálig”-ban volt szerepét is kénytelen volt átadni. A népszerű színésznőt az egyik aradi szanatóriumban ápolták, ahol az a meggyőződés alakult ki, hogy amint a gennyesedés elmúlik, a mandulákat eltávolítják. Így is történt és a fiatal színésznő ma már a mihamarabbi gyógyulást várja.

* Szerdán este fél kilenckor Belezna asszonyok bemutatása. A darab fordulatok jelenetei, kabinmetalakítások sorozata, amelynek a fiatal Ujházi György vidám játéka hatalmas pesti sikereit köszönheti, az a patriarchálisan magyaros atmoszféra, amely ezt a drámaudonságot körüllegi, külön-külön is színházi eseményé teszi a Belezna asszonyok első előadását. A premier parádés szereposztásban zajlik le, mert Horváth Mici, Izsáky Margit, Szendrey Mihály színházgáza, Harmath Jolán, Gömör Emma, Szendrey Misi, Fratta Géza, Jávor Alfréd, Csóka József, Szabados Árpád, Kun Dezső, Rajnay J. Sándor játszó benne a főszerepeket.

* Vaaly Ilona elveszett csomagjai. Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári színház igazgatósága több napos vendégszerelésre köthette le Vaaly Ilonát és Kertész Dezsőt, a pesti Király Színház tagjait, akiknek kedden este kellett volna megkezdniük a vendégszerelést az Alvinczy-huszárokban. A művésznő már tegnap megérkezett, hogy részt vehessenek az előzetes próbákban. Csehszlovákiából jöttek, ahol Pozsonyban és Kassán vendégszerepeltek. Megérkezésük után első dolguk volt, hogy azonnal a feladott csomagjaik iránt érdeklődtek. A másik két műsordarabjuk: a Viktória és a Pesti család kosztümjeit ugyanis magukkal hozták, az Alvinczy huszárok ruháit azonban nem és azt Pestről küldte le Vaaly Ilona. Pedig a csomagok már napokkal ezelőtt elindultak Budapestre, de még sem jöttek meg idejében, úgy, hogy Vaaly Ilona kénytelen volt az Alvinczy-huszárokbeli szerepét lemondani.

* Tizenkét gyermekprimadonna énekel, táncol a Budapesti Meseszínház mai aradi vendégszerelésekor. A pompás gyermekársulat ma délután két előadást tart Aradon délután fél 4 és fél 6 órai kezdettel, hogy színészpajtásaikat az aradi gyerekek valamennyien megnézhessék. A Babszem Jankó című világszép gyermekoperett szerepel a műsoron, egész sereg szebbnél-szebb magánzómmal. A pesti színészgyermek aradi vendégszerelése két napra terjed. Holnap, csütörtökön délután megismétlik előadásukat, azután folytatják utjukat, amely garmadával termi számukra a babért.

* Vágó Bözsi mesejátéka a Studióban. Ma este a budapesti Studio, kelet-európai időszámítás szerint 8 óra 40 perckor „A bűvös rózsza” címmel négyfelvonásos mesejátékot közvetített, amelynek szerzője aradi vonatkozásban jól ismert urileány. A mesejátékot ugyanis Vágó Bözsi írta, Vágó Béla neves pesti művész a Magyar Színház főrendezőjének leánya. Weinberger Ferenc aradi ékszerész unokája, aki esztendőrel-esztendőre a nyarat Aradon szokta töltetni. A fiatal urileány nagy ambícióval eredetileg színpadra készült és Budapestben szép sikereket is aratott, most pedig mint szerző mutatkozott be. A mesejáték igen hangulatos, tehetséges munka, amelyben Vágó Bözsi helyes írói készséget árult el. A mesejáték dr. Mátyás Mihály leányliceumának növendék-előadásában került színre, Kiss Ferenc rendezésében, Turry Peregrin vezényletével, aki a darab zenéjét is szerezte.

* Az aradi Fiedler Klári a rádióban. Aradiak, vagy Aradról elszármazottak pesti rádiósikereiről mind sürűbben lehet hírt hallani. Most egy elszármazott, tehetséges urileány van soron a rádiósikereknél: Fiedler Klári, az ismert gondoska-virtuóz, aki aradi tartózkodása alatt több ízben szerepelt aradi koncertpódiumokon és mindannyiszor feltűnt finom művészetével. Az urileány szerda délelőtt romániai időszámítás szerint, egy negyed 11 órakor szerepel a Studióban, hangverseny keretében, amikor is Bach, Popper, Corelli, Purcell és Rubinstein műveket ad elő.

Új kiadásban!

Teljes vászonkötésben!
Kék színben, dus aranyozással kapliató

18 KÖTETES TOLNAI VILÁGLEKXIKONA

melynek készítését a legkiválóbb tudósok és szakemberek közreműködésével a háboru után kezdték és most fejezték be.

Egyetlen könyvtárból sem hiányozhatik ez a lexikon, melynek mind a 18 kötete nem kerül többbe, mint egy más lexikon egyetlen kötete. Így tesszük lehetővé, hogy ez a lexikon

mindenkinek lexikona

lehesse, mert olcsó, modern és teljes enciklopédiája az összes ismereteknek.

18 kötet teljes vászonkötés- ben 2900 lei.

Ez az olcsó ár is fizethető olyképen, hogy 500 lej fizetendő a 18 kötet leszállításakor, a fennmaradó 2400 lej 8 havi 30 lejes részletekben.

PALLAS könyv- és lapterjesztő
Cluj, Str. Ratiu 1.

MEGREDELŐ LEVÉL

T. PALLAS könyv- és lapterjesztő váll.
Cluj.

Ezennel megrendelem a Tolnai Világlexikonát 18 kötetben, teljes vászonkötésben 2900 lejért. Tudomásul veszem, hogy a 18 kötet leszállításakor utánvételeznek 500 lejt és a portóköltiséget, a fennmaradó 2400 lejt 8 havi 300 lejes részletben fizetem. Egy részlet elmulasztása esedékessé teszi az egészet. Minden vitás ügyben a cluji városi bíróság illetékes.

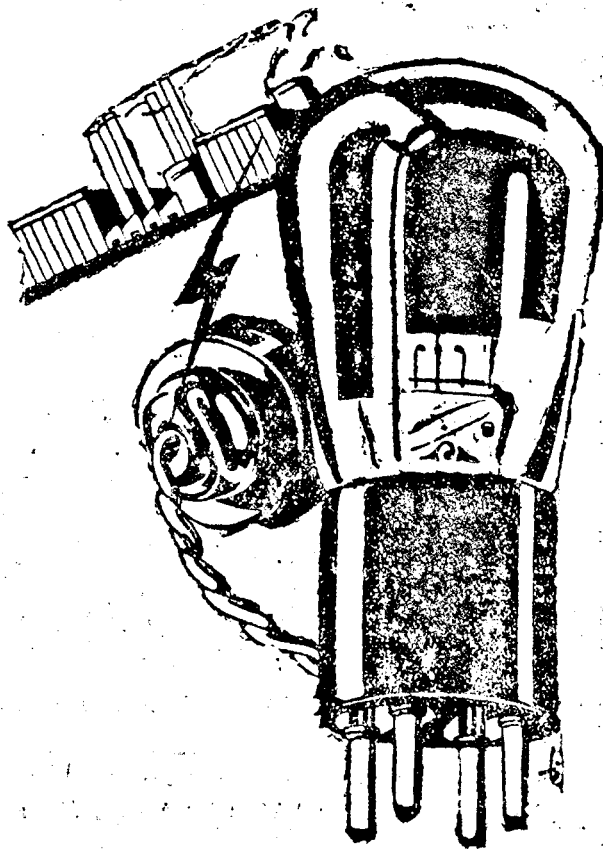
Tudomásul veszem, hogy a leszállítást a Pallas könyv- és lapterjesztő vállalat, Cluj (Str. Ratiu-A) intézi.

Név: _____

Foglalkozás: _____

Pontos cím: _____

Kimerithetetlen áramforrás a világítóhálózat

Használja Ön is!

A TELEFUNKEN váltóáramu csövekkel tökéletesen tiszta, biztos és hangerős vételt ér el.

REN 904

az új univerzális váltóáramu cső.

TELEFUNKEN

A legrégibb tapasztalat —
a legmodernebb szerkezet!

Megdöbbenő leleplezés egy budapesti artistaképző iskolában

A tanár ur, mint leánykereskedő — Egy állás nélküli fogtechnikus üzemei — Budapesti fiatal leányok a leánykereskedők karmaiban —

Budapestről jelentik: A rendőrség leánykereskedelem címén, már néhány nappal ezelőtt letartóztatásba helyezte Gelb József 44 esztendő fogtechnikus, aki Érsekújvárról került fel Budapestre és ott artista-képző iskolát nyitott, amelyet a Baross-ucca 6. szám alatt, egy 17 esztendő szobaleány lakásán rendezett be. Ezt a leányt előbb Érsekújvárott elcsábította, majd Pestre hozta, ahol ő is részese lett Gelb József üzemeinek. A rendőrség hosszabb ideje nyomozott Gelb után, mert gyanus lett, hogy artista-képző iskolájában főleg leányok fordulnak meg. Megállapítást nyert, hogy Gelb apróhirdetések útján kereste „növédekeit”, vagy pedig társnője szólta meg őket az uccán. Ezeknek a felszólításoknak az lett rendszerint a következményük, hogy a gyanutlan nők felmentek Gelb lakására, ahol a „tanár ur” levetkőztette őket, valamennyiüket megvizsgálta, majd pedig speciális táncfigurákat mutatott nekik.

Amikor már a növédek valamennyire előrehaladtak a tanulásban, két férfit mutatott be nekik, két szélhámost, akik mint egy bécsi lokál igazgatója és egy világhírű artista-ügynökség igazgatója szerepeltek, amint azonban kiderült, valójában egy pesti vigéccsel és egy kereskedősegéddel voltak azonosak. Eddig 34 szembesítés történt az ügyben és a leányok mind ellene vallottak Gelbnek, aki semmiről sem akar tudni és csupán annyit ismer be, hogy ilyen úton akart magának szerető-

ket szerezni. A rendőrségnek azonban az a véleménye, hogy Gelb több veszedelmes leánykereskedővel állott összeköttetésben. Éppen ezért a letartóztatásáról értesítette a főkapitányság az összes európai városok rendőrségeit, amelyeknek elküldte Gelb József fényképét is.

Nem engedik vissza a Jugoszláviából kiutasított magyarokat

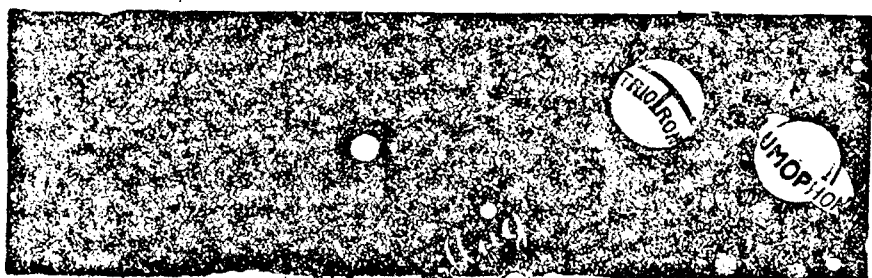
Egyelőre a szegedi rendőrség élmezzi a szerencsétlen magyar családokat

Szegedről jelentik: A hétfőn reggel Szegedre érkezett jugoszláviai menekültek közül nyolcvan család elhatározta, hogy visszafér Jugoszláviába. A szegedi rendőrség szabályszerűen ki is állította részükre az utlevélüket. A menekültek felültek a horgosi vonatra, azonban Horgoson a szerb csendőrök még csak ki sem engedték szállni őket a vonatról, hanem visszairányították valamennyiüket, sőt még újabb 15 kiutasítottat tettek közéjük. A szerencsétleneket most a szegedi rendőrség látja el étellel és meleg termekkel. A menekültek abban bíznak, hogy a magyar külügy-, belügy-, vagy népjóléti miniszterek valamilyen döntő lépést tesznek érdekében.

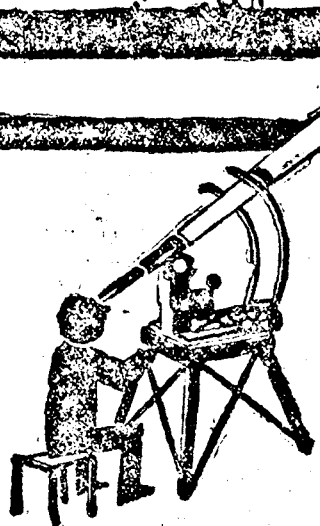
A szerkesztésért ideiglenesen
SALGÓ HENRIK
felel.

Szőrmék legolcsóbban, Bundákat mérték után készít **Neuländer E. szücs** Fischer Eliz-palota az udvarban Szombaton zárva.

*Visztesoda
két tündöklő
gyertya*

*És a két csillag a rá-
diazás egén a
Trioiron és Lumonon.
Lumonon rádió minőség
Trioiron lámpa nélkül!*

Követelje rádiókereskedőjétől fenti két gyártmány bemutatását
Viszonteladókát kiszolgál!

erdélyi vezér-
képviselő: **Hirschmann Károly** Arad, Str. Ghe-
orghe Lazar 17.

Modern 2 szobás

fürdőszobás, parkettás lakás bel-
városban keresték, esetleg konyha
nélkül. — Cimeket szívességből:

Vidor trafik Csanádi-palotában leadni.

Engelsbrunn községben

(5 km. Aradtól) a község tulajdonát ké-
pező nagy uradalmi 4422

FINCE

1930. november 16-án nyilvános árverés
mellett bérbeadták. PRIMARIA.

Kétszobás

garcon lakás a főútvonalon februárra,
esetleg együtt egy szomszédos teljes négy-
szobás modern erkélyes emeleti lakással
májusra kiadó. Érdeklődni: Bul. Reg.
Ferdinand (v. Boros Bóni-tér) 45, szám
szint, a háztulajdonosnál. 4423

Hirdessen a 45 éve
fennálló
„Aradi Közlöny“-ben

OSZTRÁK OSZTÁLYSORSJÁTÉK.
84.000 sorsjegy, 42.000 nyeresemény
FÜNYEREMÉNY:
20,000.000 Lei
(Egysz. millió Lei).
PRÉMIA ESZNYEREMÉNYEK:
12,000.000
7,500.000
2,500.000
2,500.000
2,000.000
Összesen 42.000 nyeresemény.
330-Millió-Lei-Desszertékben.
Azonnali készpénzes való nyeresémenyfizetés
államilag garantálva, Nincs levonás.
A sorsjegyek fele nyer.
Sorsjegyjárak:
1/1 1200 Lei, 1/2 600 Lei, 1/4 300 Lei.
Fizetés a sorsjegy vétele után.
A. GAEDICKE & Co.
Wien, L. Franz - Josels - Kai 47.
Megrendelésnél elegetendő egy levelező lap.
Arad november 18-20-án.

RENAISSANCE divatáruház
uj helyiségében is

Bulev. Reg. Maria (Főter Bloch mellett)

régi-elveivel indul: Legjobb árut is legolcsóbban.

Ennek igazolásául szolgáljon alanti árjegyzék:

Tiszta gyapju női kabátszövet	... Lei	550
Tiszta gyapju női ruhaszövet	... "	275
Divatselymek minden árnyalatban	... "	290-350
Francia ruhabársonyok	... .. "	98-180
Mintás düntin ruhára	... .. "	85
Pijama anyagok	... .. "	69-85
Combiné nyers selymek	... .. "	72
Twid barchend	... .. "	75

CONSUM könyvecskék bevásárlási cége.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Francia kereskedők érdeklődnek az arad-hegyaljai borok iránt

Megkeresés érkezett Franciaországból az aradi Kereskedelmi és Iparkamara-hoz — Komoly remény van arra, hogy hamarosan megérkeznek az első rendelések — A Kamara fontos akeiója a Hegyalja érdekében — Dr. Falus Lajos kamarai titkár nyilatkozata

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamarához napokban megkeresés érkezett Franciaországból, melyben francia kereskedők az arad-hegyaljai borok iránt érdeklődnek. Erről a jelenlegi körülmények közt meglehetősen nagyfontosságú kérdéstről munkatársunk beszélgetést folytatott dr. Falus Lajos, kamarai titkárral, aki a következőkben nyilatkozott:

— Az idén Franciaországban szokatlanul gyenge volt a szőlőtermés, úgy, hogy a franciák borimportra szorulnak. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamarához megkeresés érkezett francia borkereskedőktől, amelyben élénken érdeklődnek a hegyaljai borok iránt. A Kamara részletes választ adott a hozzáfordulóknak az itteni piacról, az árakról és az arad-hegyaljai borok minőségéről. Meg van a remény arra, hogy az általunk adott választ alapján rövidesen befutnak az első francia rendelések a Hegyaljára.

— Ezenkívül — folytatta nyilatkozatát Falus Lajos dr. — fölratot intéztünk Bucures-tibe a Nemzeti Export intézethez, melyben

közöltük az intézettel, hogy Franciaországban érdeklődés mutatkozik boraink iránt és arra kértük az intézetet, hogy Romániának a külföldi országokban lévő kereskedelmi képviselői útján igyekezzék propagandát csinálni a hegyaljai boroknak. Együttal arra is kértük a Nemzeti Export Intézetet, hogy hívja föl az érdekeltek figyelmét arra a körülményre, hogy itt, az Arad-Hegyalján úgy minőségileg, mint mennyiségileg bő választékban található megfelelő borok, amelyek az exportra igen alkalmasak. A Kamara egyben abban az irányban is kérésintézetet, hogy hasson oda, miszerint szüntesse meg a borexportnál ma fennálló kivitteli engedély rendszere. Ennek a kivitteli engedélynek a megszerzése igen hosszadalmas, költséges és rendkívüli mértékben hátráltatja a borexport nyugodt, rendszeres lebonyolítását, elintézését.

— Exportálni való bor lenne elég — fejezte be nyilatkozatát a Kamara titkára. — Egyedül az Arad-Hegyalján mintegy 250 ezer hektoliter bor várja a vevőt, míg a Bánságban

150 ezer hektoliter kerülhet exportra. A Hegyalja bortermelei bizonyára örömmel veszik tudomásul az aradi Kereskedelmi és Iparkamara akcióját és érthető türelmetlenséggel várják a szinte megváltást jelentő francia rendeléseket.

NYILTTA.

E róvat alatt közlőnk nem vállalkozunk felelősséget.

Üzletáthelyezés.

A n. 6. közönség szives tudomására hozom, hogy ékszerüzletemet a Minorita-palotába Sir. Bratianu (v. Templom-u.) az Édes-csemege üzlettel szembe HELYEZTEM AT.

További szives partfogást kér:

WEINBERGER FERENC,
ékszerész.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetetlen halottunk

Lengyel Sándor

elhunyta alkalmából temetésén megjelentek, koszorut küldtek és részvétnyilvánításukkal igyekeztek nagy bánatunkat enyhíteni, ezuton mondunk hálás köszönetet.

A gyászoló:
Lengyel-család.

